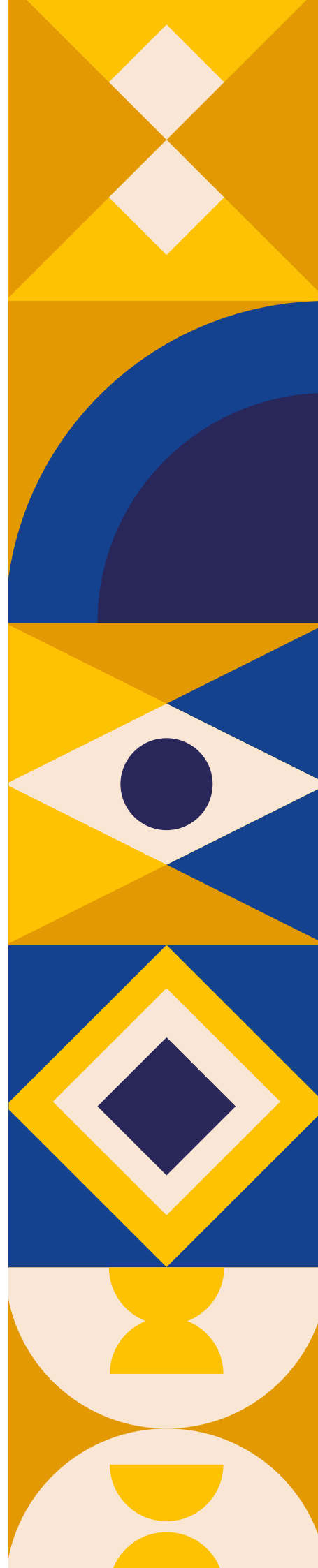

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ

Звіт Комітету з господарського права та процесу НААУ за 2020 рік

2021

1. Загальна інформація про Комітет.

2

Комітет з господарського права та процесу є постійно діючим колегіальним дорадчим органом, утвореним при Національній асоціації адвокатів України відповідно до розпорядження Голови Національної асоціації адвокатів України, Ради адвокатів України від 14 квітня 2020 року № 51.

Метою діяльності Комітету є: розвиток господарського права та процесу в Україні та надання методологічної, теоретичної і правової допомоги адвокатам, що практикують в сфері господарського права та процесу.

Основними завданнями Комітету з господарського права та процесу є:

- підвищення кваліфікації адвокатів у сфері господарського права та процесу, у тому числі удосконалення теоретичних знань та практичних навичок;
- своєчасне інформування адвокатів про актуальні тенденції у роботі державних органів та про законодавчі ініціативи у сфері господарського права та процесу;
- сприяння обміну досвідом між адвокатами, що практикують у сфері господарського права та процесу, вивчення кращих практик міжнародної спільноти, що здійснюється за участі іноземних адвокатів, зокрема з Європейського Союзу та США;
- сприяння адвокатам у процесі розвитку інституту посередництва (медіації) в господарському процесі;
- вдосконалення господарсько-правових інститутів, зокрема через залучення міжнародного досвіду;
- збір та узагальнення правозастосовної практики, аналіз міжнародного законодавства, що так чи інакше стосується сфери господарського права та процесу, що здійснюється з метою підвищення теоретичних та практичних компетенцій адвокатів;
- публічне висловлення позиції адвокатів щодо актуальних проблем господарського права та процесу;
- представництво інтересів адвокатів у сфері господарського права та процесу перед органами державної влади, органами місцевого самоврядування, іншими суб'єктами владних повноважень, міжнародними організаціями.

До січня 2021 року Комітет працював під керівництвом Голови Комітету **Тюріна Сергія**, його заступників **Осетинської Ганни** й **Орлик Марії**.

Секретарем Комітету була **Шаповалова Ірина**.

З 2021 року керівний склад Комітету був змінений. Відтепер Головою Комітету призначена **Осетинська Ганна**, заступником Голови призначені **Орлик Марія** та **Черних Олександр**.

2. Проведені засідання Комітету протягом 2020 року.

Протягом 2020 року Комітетом проведено загалом 3 засідання.

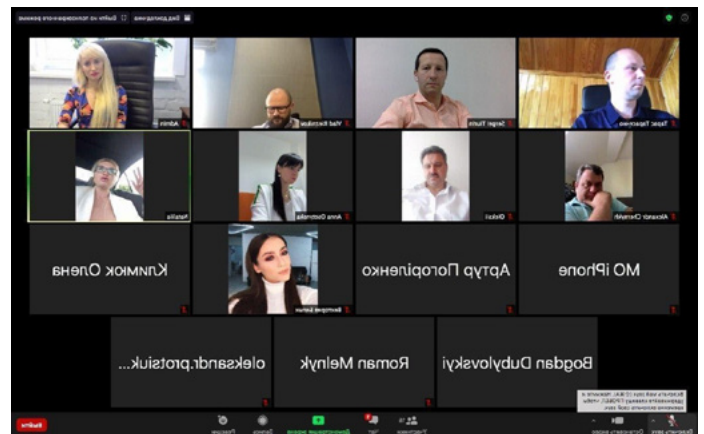
20 травня 2020 року відбулося засідання Комітету з господарського права та процесу щодо доцільності ухвалення проекту Закону «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України щодо підвідомчості спорів, що виникають у сфері земельних відносин та спорів щодо нерухомого майна» №3296 від 31.03.2020 року.

У результаті засідання Комітетом була видана резолюція щодо доцільності прийняття законопроекту №3296 від 31.03.2020 року, у якій Комітетом була висловлена солідарність народним депутатам у їх бажанні гармонізувати судову гілку влади в Україні та висловлене сподівання на оперативне прийняття відповідного законопроекту.

09 червня 2020 року відбулося онлайн-засідання щодо актуальних питань впровадження електронного правосуддя, ініційоване Комітетом з господарського права та процесу. Приводом для ініціювання заходу стало оголошення про проведення 10 червня 2020 року засідання робочої групи Верховної Ради України по цифровому правосуддю.

До обговорення було запрошено Тараса Петровича Тарасенко, народного депутата, члена робочої групи Верховної Ради України по цифровому правосуддю, відповідального, зокрема, за взаємодію з професійними спільнотами. Також участь у засіданні Комітету взяла Лебедева Ганна Володимирівна, суддя Миколаївського окружного адміністративного суду, член Правління Асоціації розвитку суддівського самоврядування України.

У процесі обговорення теми зустрічі було виявлено, що найбільш суттєвою проблемою системи електронного правосуддя в Україні, на даний момент, є неповнота її запровадження. Так, учасниками зустрічі було зауважено, що перманентний

«перехідний» стан правосуддя від паперового до електронного радше стає на заваді зростанню ефективності правосуддя, аніж сприяє йому. Зокрема, відсутність, на даний момент, обов'язкової реєстрації учасників процесу в Електронному кабінеті Електронного суду часто призводить до ситуації, коли документацію, надіслану електронними засобами на ім'я суду, фактично доводиться роздруковувати та надсилати від імені суду учасникам процесу, які не здійснили реєстрацію. Крім того, на даному етапі, документація, крім електронного архівування, все одно має бути роздрукована та сформована в паперовий архів.

Також учасниками зустрічі було зауважено, що при розробці програмного забезпечення для системи електронного правосуддя, часто недостатньою мірою враховується думка фахівців, які безпосередньо беруть участь у судовому процесі, зокрема суддів, адвокатів та прокурорів. Вказане призводить до значних прогалин, що стають на заваді належному перебігу судового процесу.

На зустрічі Комітету було також обговорено ряд інших питань, зокрема врахування потреб осіб з обмеженими можливостями при впровадженні системи електронного правосуддя, вибір програмного забезпечення для проведення засідання в режимі відеоконференції, захист персональних даних тощо.

28 серпня 2020 року Комітет з господарського права та процесу зібрався на засідання для обговорення ініціативи групи народних депутатів України щодо скасування Господарського кодексу України.

Зокрема, йшлося про проекту закону «Про внесення змін і доповнень до деяких законів України з метою вдосконалення цивільного законодавства» (реєстр. №2635).

В ході засідання були підняті та обговорені питання, які стали передумовами даної ініціативи, питання викликів та наслідків прийняття такого рішення ВРУ. Члени комітету також обговорили світовий досвід та тенденції у питаннях реформування та модернізації господарського законодавства.

З метою більш всебічного обговорення цієї ініціативи та напрацювання рішення щодо доцільності скасування Господарського кодексу України або ж його модернізації, учасники засідання вирішили провести найближчим часом круглий стіл з запрошенням відповідних фахівців та представників органів державної влади.

3. Проведені за ініціативою Комітету заходи протягом 2020 року.

Комітет з господарського права та процесу організував робочу зустріч у форматі Zoom-конференції **20 травня 2020 року**.

На засіданні члени Комітету обговорили пропозиції та зауваження, напрацьовані робочою групою, стосовно доцільності ухвалення проекту Закону «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України щодо підвідомчості спорів, що виникають у сфері земельних відносин та спорів щодо нерухомого майна» №3296 від 31.03.2020 року.

Крім цього, на засіданні обговорили перелік актуальних питань у галузі господарського права та процесу, які стануть «пріоритетними» в роботі Комітету в 2020 році. Серед іншого, йшлося, зокрема, про участь у процесі модернізації Господарського кодексу, встановлення виключної компетенції господарських судів, розвиток електронного судочинства в господарському процесі, розмежування юрисдикцій у контексті застосування кодексу з питань банкрутства тощо.

08 грудня 2020 року в НААУ за ініціативою Комітету з господарського права та процесу відбувся Круглий стіл присвячений питанню реформування Господарського кодексу України задля приведення його у відповідність до Цивільного кодексу України, а також інших норм законодавства: **«Законопроект №4164 – системний крок в упорядкуванні господарського та цивільного законодавства»**.

Модерували захід адвокат, член Комітету з господарського права та процесу, д.ю.н., доцент, доцент кафедри фінансового права Інституту права КНУ імені Тараса Шевченка, член Кваліфікаційної палати КДКА Київської області, член Науково-консультативної ради при ВС, сертифікований бізнес-медіатор – **Наталія Ковалко** та адвокат, член Комітету з господарського права, Комітету захисту прав адвокатів та гарантії адвокатської діяльності – **Олександр Черних**.

Участь у обговоренні основних ідей законопроекту узяли доктори юридичних наук, члени Науково-консультативної ради при Верховному Суді: **Володимир Устименко, Олена Беянович, Олег Подцерковний**.

Володимир Устименко звернув увагу на те, що: “З дати набрання чинності Господарським кодексом України минуло більш ніж 16 років і за цей час економічні відносини, на врегулювання яких спрямовані норми Господарського кодексу, зазнали суттєвих змін під впливом глобалізаційних та євроінтеграційних процесів.

Зазначене у певній мірі детермінує потребу у корегуванні окремих нормативних положень Господарського кодексу України з метою забезпечення ефективного правового регулювання економічних (господарських) відносин”.

Олег Подцерковний розповів про те, як саме новели Законопроект №4164 будуть сприяти усуненню розбіжностей у сфері зобов'язального права та заходів відповідальності: “Вбачається, що внесення запропонованих у Законопроекті №4164 змін до Господарського кодексу України сприятиме вдосконаленню правового регулювання економічних відносин. Сам законопроект покликаний удосконалити правове регулювання економічних відносин шляхом внесення змін до Господарського кодексу України, що у подальшому сприятиме узгодженню з положеннями Цивільного кодексу України та деяких інших законодавчих актів, що регулюють тотожну сферу суспільних відносин. Ухвалення Законопроект №4164 сприятиме вдосконаленню правового регулювання економічних відносин на базі Господарського кодексу України та дозволить узгодити його нормативні положення з Цивільним кодексом України та деякими іншими законодавчими актами, що регулюють відносини у сфері господарювання”.

Олена Беляневич зауважила, що: Змістовне оновлення Господарського кодексу України набуло особливої актуальності

внаслідок підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, окремі розділи якої стосуються питань правового забезпечення вільної торгівлі, сприяння залученню інвестицій, лібералізації зовнішньоекономічних відносин тощо.

Важливо підкреслити, що нормами законопроекту додатково уточнюються положення Господарського кодексу України, якими визначаються особливості захисту економічної конкуренції, організації та здійснення підприємницької діяльності, окремі аспекти діяльності підприємств (як унітарних, так і корпоративних), об'єднань підприємств, правовий режим майна та майнових прав, окремі види господарських зобов'язань, особливості організації та здійснення господарсько-торгівельної діяльності, зовнішньоекономічної діяльності тощо”.

Наприкінці заходу модератор **Наталія Ковалко**, подякувала учасникам Круглого столу за активну участь та додала: “Дійсно, питання, що обговорювалися сьогодні та інформація якою поділилися науковці є дуже важливою, цікавою та стосується майже кожного!”.

4. Заходи (круглі столи, конференції, форуми тощо), участь у яких взяли члени Комітету.

6

Авторський колектив: Олена Беляневич, Олег Підцерковний, Ольга Бакалінська, Любовь Лукашук, Поржицкі Марек, Олександр Черних.

15.12.2020 член Комітету Черних О.С. на запрошення Всеукраїнської асоціації фінансових компаній успішно пройшов інтерв'ю МінЦифри і включений до експертної групи по впровадженню віртуальних активів.

Член комітету з Господарського права та процесу Олександр Черних 26 червня 2020 року взяв участь у зустрічі робочої групи НААУ з питань впровадження електронного правосуддя, членом якої він є, з представниками Державної судової адміністрації України. Предметом обговорення стала підсистема ЄСІТС "Електронний суд".

Посилання на звіт по зустрічі:

<https://dsa.court.gov.ua/dsa/pres-centr/general/961409/>

Членом комітету з Господарського права на процесу Черних Олександром, на запрошення Комітету з підвищення професійної кваліфікації проведено серію вебінарів для адвокатів Київської, Одеської, Донецької, Харківської областей на тему «Господарське судочинство у справах по відновленню платоспроможності фізичних осіб. Банкрутство фізичних осіб». Підвищення кваліфікації з впровадження нового інституту отримало понад 2000 адвокатів.

30.10.2020 член Комітету з господарського права та процесу Олександр Черних виступаючи в якості доповідача на вебінарі «Відновлення платоспроможності фізичних осіб - переваги та підводні камені», організованого проектом ЄС «Право-Justice» та Господарськими судами Донецької та Луганської області, презентував розроблений законопроект по адаптації процедур реструктуризації до реалій та практики застосування. Врахування інтересів позичальників, банків та соціальна відповідальність усіх учасників реструктуризації головна мета розробленого проекту.

Член комітету Черних О.С. виступив співавтором **МЕТОДИЧНИХ РЕКОМЕНДАЦІЙ З ВІДНОВЛЕННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ФІЗИЧНИХ ОСІБ.**

На замовлення Міністерства Юстиції та Національної асоціації арбітражних керуючих та проектом ЄС Pravo-justice та командами ЮФ «Правова Константа», ГО «Координата» для Координаційного центру з надання безоплатної правової допомоги МінЮсту.

5. Наукові публікації (статей, коментарів, рекомендацій тощо), опублікованих на сайті НААУ.

Заступник голови Комітету з господарського права та процесу НААУ Ганна Осетинська підготувала статтю на тему: "Передача земельних спорів до компетенції господарських судів: реальна потреба чи битва за компетенцію?", в якій висвітлила актуальні проблеми щодо підсудності земельних спорів.

Посилання на публікацію:

https://unba.org.ua/assets/uploads/news/visnyky/2020-08-13-v-snik-naau_5f3517c84b77e.pdf

та процесу НААУ було здійснено правовий аналіз законопроекту «Про платіжні послуги» (реєстр. №4364 від 12.11.2020 року). Даний законопроект спрямований на імплементацію Директиви 2015/2366 Європейського Парламенту та Ради від 25 листопада 2015 року «Про платіжні послуги на внутрішньому ринку» (PSD2) та Директиви (ЄС) 2009/110/ЄС від 16.09.2009 «Про започаткування, здійснення та пруденційний нагляд за діяльністю установ, що працюють з електронними грошима».

За результатами проведеного правового аналізу підготовлено ряд зауважень та пропозицій до законопроекту.

Членом Комітету Черних О.С. підготовлено зауваження до Законопроекту №3637 «Про віртуальні активи» щодо узгодження з діючим законодавством.

Олександр Черних виступив співавтором Законопроекту № 4398 від 18.11.2020 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реструктуризації зобов'язань за кредитами в іноземній валюті та адаптації процедур неплатоспроможності фізичних осіб».

6. Участь Комітету в формуванні уніфікованої судової практики.

У лютому 2020 року членами Комітету з господарського права та процесу було ініційовано обговорення в межах НААУ деяких аспектів судової практики у податкових спорах. Останнє стосувалося ухвали Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду від 24.02.2020 року у справі №140/388/19 про передачу на розгляд палати питання про відступ від правової позиції Касаційного адміністративного суду в складі Верховного Суду, що міститься в постанові від 3 грудня 2019 року у справі №1440/1965/18. В даній ухвалі йдеться про незгоду з висновком про можливість визнання протиправним та скасування податкового повідомлення-рішення, складеного на підставі акту перевірки контролюючого органу, який не підписаний хоча б однією особою з числа тих, що брали участь у здійсненні перевірки.

Враховуючи можливий вплив даної ухвали на формування судової практики України, а таким чином і на державу, її суспільство та економіку, Комітетом було ініційовано розробку правової позиції НААУ щодо відповідного судового рішення. За результатами спільної роботи Комітету з господарського права та процесу, Комітету з адміністративного права та процесу і Комітету з питань податкового та митного права НААУ в даному контексті, до Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду було надіслано відповідне звернення із зазначенням правової позиції НААУ щодо ухвали від 24.02.2020 року у справі №140/388/19.

Крім того, в грудні 2020 року Комітетом з господарського права

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ

**Звіт Комітету з
господарського права та
процесу НААУ за 2020 рік**